

ISLANDS *Kontakt*

ISLANDSKLUBBEN I DANMARK

WWW.DANFIL.DK/KLUBBER/ISLAND.HTM

Formand: Ib Schock, Tureby Allé 44a, 2650 Hvidovre.

Tlf. 36 78 27 11, E-mail: i_schock@post10.tele.dk

Redaktør: Ebbe Eldrup, Bolbrovænge 29, 2900 Rungsted Kyst.

Tlf. /Fax 45 86 46 27, E-mail: eeld@steno.dk

Næstformand: Hans L. Hansen, Ll. Værløsevej 58B, 3500 Værløse

Tlf. 44 48 02 93, E-mail: hldhansen@post.tele.dk

Kasserer: Orla Nielsen, Solbærhaven 24, 2680 Solrød Strand.

Tlf. 56 14 41 17, E-mail: orlaniel@post5.tele.dk

Webmaster: Thomas@graungaard.dk

Nummer 52. SEPTEMBER 2004.

REDAKTØREN HAR ORDET

Frimærkesæsonen er i gang. Desværre er vores formand sygemeldt så jeg har tilladt mig at tage ordet i denne indledning. Den danske sommer har jo været våd og kold. Selv om August har givet os nogle dejlige solskinsdage synes efterårsvejrret nu at være startet hvilket betyder indendørsvejr og gode undskyldninger samt lyst til at finde frimærkerne frem.

Sæsonens første frimærkeudstilling har været afholdt i forgangne weekend i Helsingør Hallen, hvor Helsingør og Omegns Frimærkeklub fejrede 75 års jubilæum. Et enkelt af vores medlemmer Tor C. Jensen, Gilleleje, udstillede sit flotte eksponat omfattende Islands provisoriske udgaver i 5 rammer i konkurrenceklassen i Traditionel Filateli. Fortjent bedømtes eksponatet til 82 points og der var tillige en ærespræmie for materialet. Stort tillykke til Tor. Vi håber snart at gense eksponatet på National og senere Nordisk Udstilling.

Det var en god oplevelse for redaktøren at være dommer på udstillingen. Flere og flere udstiller 1-rammes eksponater og det må være noget vi skal have drøftet på klubmøderne så også Islandsklubben's medlemmer kan vise perlerne i denne disciplin.

Husk på Frimærker i FORUM i tiden 5-7. november 2004, og vi har som sædvanligt sikret os et mødelokale **lørdag den 6. november fra kl. 1300 til kl. 1500.** Johnny Pernerfors fra Göteborg kommer ned og viser sit eksponat, "Islandske varianter", som nyligt har været udstillet. Det er Danmarkspremiere og en stor glæde at Johnny endelig har fået taget sig sammen til at udstille sine fine grejer. Kom og nyd denne enestående mulighed!

GOD SÆSON TIL ALLE og god bedring til vores formand.

EBBE.

MØDEPROGRAM FOR EFTERÅRET 2004.

<i>Dato.</i>	<i>Foredragsholder.</i>	<i>Emne.</i>
<u>14. september 2004</u>	Ebbe Eldrup	Forsendelser fra og til Island før 1873
<u>12. oktober 2004</u>	Tor C. Jensen	Islands provisoriske udgaver
<u>6. november 2004</u>	Johnny Pernerfors	FRIMÆRKER I FORUM
<u>14. December 2004</u>		JULEMØDE

Møderne foregår i mødelokale 1 på Værløse Bibliotek, Bymidten, kælderen (indgang direkte i kælderen fra S-bane siden) og starter kl. 19.30. Dørene er åbne fra kl. 19.00.

Der serveres kaffe eller the med småkager – og der kan købes øl og vand.

<u>Oversigt over IslandsKontakt nr. 52.</u>	<u>Side.</u>
REDAKTØREN HAR ORDET	1
MØDEPROGRAM FOR EFTERÅRET 2004.	1
KONTAKT TIL BESTYRELSEN OG REDAKTØREN.	2
ISLANDSKONTAKT NR. 53.....	2
"POSTKASSEN"	3
Et anbefalet postopkrævningskort	
v/ Jørgen Steen Larsen & Wilbur Jónsson	3
Keflavik bro-stempel v/Ole Svinth og Jørgen Steen Larsen.....	4
Nyt poststed ved Kárahnúkur. v/ Þór Þorsteins & Jørgen Steen Larsen.....	6
Hvammstangi kontorstempel v/Ole Svinth & Jørgen Steen Larsen.....	7
Opfølgning på artiklen i IK nr. 45 og 46 om genanvendelser af	
kronestempler.....	8
FASTE RUBRIKKER.....	10
En usædvanlig forsendelse intet nyt at bringe.....	10
Varianter intet nyt at bringe	10
Et usædvanligt stempel. v / Jørgen Steen Larsen og Þór Þorsteins.	10
Sen anvendelse af A Hraungerði. V / Jørgen Steen Larsen.	13
Et usædvanligt kronestempel. v/ Wilbur Jónsson & Jørgen Steen Larsen. ...	14
NYE ARTIKLER.....	16
Hvorfor Frederikshavn? v/ Leif Fuglsig & Ebbe Eldrup.	17
Vatnajökull-ekspeditionen i 1936.	
v/ S. Murata, Þór Þorsteins og Jørgen Steen Larsen.	18
Edinburgh stempler v/ Jacob S. Arrevad	20

KONTAKT TIL BESTYRELSEN OG REDAKTØREN.

Emne.	Kontaktperson.	Mail-adresse.
Møder og arrangementer.	Ib Schock.	i_schock@post10.tele.dk
Adresseændringer.	Hans L. Hansen.	hldhansen@post.tele.dk
E-mail adresser	Hans L. Hansen.	
Optagelse i foreningen.	Hans L. Hansen	
Kopier af IslandsKontakt.	Hans L. Hansen.	
Kontingent	Orla Nielsen.	orlaniel@post5.tele.dk
Udstillinger og forfalskninger.	Ebbe Eldrup.	eeld@Steno.dk
Indlæg til IslandsKontakt.	Ebbe Eldrup.	

ISLANDSKONTAKT NR. 53.

IslandsKontakt nr. 53 planlægges udsendt medio November 2004, så jeg vil meget gerne modtage dit indlæg senest d. 1. November 2004.

Venlig hilsen Ebbe Eldrup.

"POSTKASSEN".

Et anbefalet postopkrævningskort v/ Jørgen Steen Larsen & Wilbur Jónsson

I IslandsKontakt nr. 51 var der en artikel om et anbefalet postopkrævningskort, hvori der afslutningsvis var to spørgsmål.

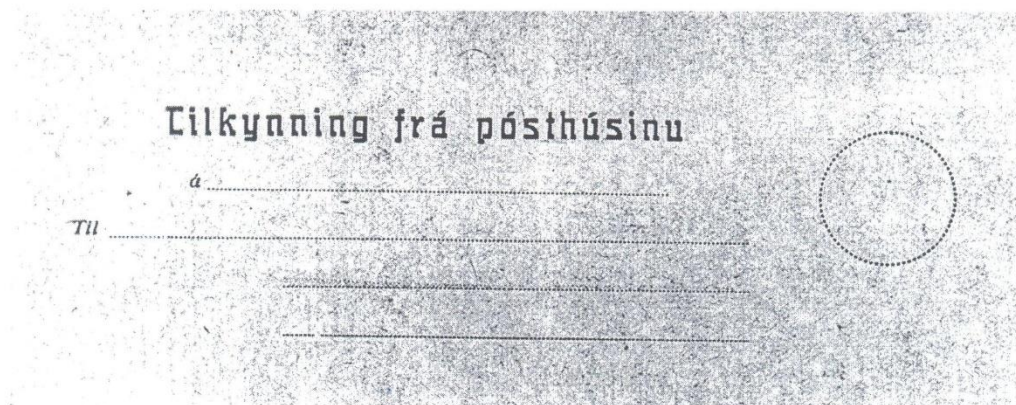

Spørgsmål:

1. Hvad betyder påtegningen "1/900" i kortets nederste højre hjørne ?
Hvis det var en vægtangivelse for en pakke på 1,9 kg., skulle der for perioden fra d. 15. maj 1921 til d. 31. december 1939 have været beregnet en yderligere porto på (50 aur + 10 aur pr. påbegyndt 500 gm.) = 90 aur, ved forsendelse med skib.
2. Hvad har man mon anvendt det afrevne stykke af bagsiden til ?

Det første spørgsmål har vi desværre ikke modtaget svar på.

Svaret på det andet spørgsmål om, hvad det afrevne stykke på bagsiden mon har været anvendt til, fremgår nedenfor:

Det manglende stykke har altså været anvendt til, at postvæsenet kunne sende en besked til modtageren.

Keflavík bro-stempel v/Ole Svinth og Jørgen Steen Larsen

En ting, der undrer mig er, at jeg i hele min "samlertid" kun har mødt dette ene eksemplar af Keflavík brostempel gammel type. Det er så heldigt, at det er et tydeligt eksemplar. Jeg undrer mig over, at der allerede er kommet et nyt stempel i 1909. Endelig er kronestemplet anvendt i samme periode. Rækkefølgen er vel 1 kronestempel, 2 gammel brotype og endelig den nye type. Er der orakler der kan give svaret, eller skal jeg bare have fat i stempelhåndbogen.

Ole viser først et C2e Keflavík stempel i violet stempelfarve og spørger, i hvilken rækkefølge dette stempel er anvendt i forhold til de øvrige stempler fra Keflavík ?

Dernæst viser Ole et meget smukt eksemplar af Keflavík's gamle brostempel af type B1b med 4-cifre i årstallet incl. århundredeangivelse og undrer sig dels over, at han kun har set et enkelt eksemplar og dels over, at der allerede i 1909 kom et nyt brostempel af type B1c – med 2-cifre i årstallet og beder om en forklaring.

Lad os begynde fra en ende af.

1. Brevsamlingsstedet Keflavík modtog omkring årsskiftet 1894/95 et C1-stempel. (Enrings-kronestempel.) Stemplet havde i starten sort stempelfarve men fik senere violet stempelfarve.

2. I år 1900 modtages C2e Keflavík. (Kronestempel med en indre og to ydre ringe.)

Stemplet havde i starten violet stempelfarve men kendes senere på Chr. IX med sort stempelfarve.

3. Ifølge "Handbok över Ísländska stämplar" kendes blækannuleringer med "Keflavík" på aurmærkerne. Jeg ved ikke, at der er tale om fintakkede eller grovtakkede aurmærker. Hvis der er tale om fintakkede aurmærker, vil jeg antage, at blækannuleringerne har været anvendt før C1-stemplet blev leveret. Hvis der er tale om grovtakkede aurmærker, kan der være tale om anvendelser mellem C1- og C2e-stemplerne.

4. I sommeren 1903 modtager Keflavík - som alle andre brevsaamlingssteder - et nummerstempel. Det drejer sig om N1a-162, som jeg kun kender med sort stempelfarve.

5. D. 1.1.1906 bliver Keflavík ophøjet fra brevsaamlingssted til postkontor. I denne forbindelse leveres brostemplet B1b Keflavík.

Jeg har dette stempel anvendt d. 10.-5.-1906 på 10 aur Chr. IX, X6.X6.-1906 (X = sort firkant) ligeledes på 10 aur Chr. IX og på et Spjaldbrief påtrykt 4 aur Chr. IX 11.09.1906 samt 18. ? 1908 på 10 aur to konger.

Brostemplet går imidlertid i stykker og sendes til reparation. Dette sker formodentlig i begyndelsen af 1908. Ifølge Thor Thorsteins brostempelhåndbog kendes B1b-stemplet anvendt i 1910. Dette må være anvendelser fra efter reparationen. Jeg har aldrig set sådanne sene anvendelser.

6. Vi ved, at N1a-198 i 1908 sendes til Keflavík som reservestempel. I min samling har jeg et brevkort med N1a-198 dateret d. 1.4.1908, som viser, at reservestempelt bliver leveret før dette tidspunkt. Jeg har også set en anden anvendelse af N1a-198 på et Spjaldbréf dateret d. 15.4.1909.

7. I 1909 leveres et nyt brostempel af typen B1c. Min tidligste anvendelse er dateret 31.VII.09. Dette stempel er helt almindeligt og anvendes helt frem til 1935.

Da Ole's aftryk af C2e-stemplet er med violet stempelfarve,

- Chr. IX frimærkerne udgives d. 9.10.1902,
- der kendes anvendelser af C2e-stemplet med sort stempelfarve på Chr. IX og
- nummerstempel 162 leveres i sommeren 1903,

er det mit skøn, at anvendelsen stammer fra slutningen af 1902.

Endelig kan jeg oplyse, at det fremgår af Facit's prissætning af brostempler, at blandt de brostempler, der blev taget i brug før 1930, er B1b Keflavík det, der er prissat højest med 400 SEK.

Jeg har foreslået denne pris, fordi der er min erfaring, at B1b Keflavík er det mest sjældne blandt de ældste brostempler. Det passer godt med, at Ole i løbet af mange års søgen ”kun” har fundet ét eksemplar.

Vi vil gerne efterlyse yderligere anvendelsesdatoer for B1b-stemplet - specielt fra 1908, 1909 og 1910. Husk, at årstallet i dette stempel skal have 4-cifre.

Nyt poststed ved Kárahnúkur. v/ Þór Þorsteins & Jørgen Steen Larsen.

Þór Þorsteins skriver, at der d. 29.3.2004 blev åbnet et nyt poststed ved Kárahnúkur.

Hverken opslag i min seneste udgave af Bæjatal (stedfortegnelse) eller søgen på et kort gav resultater. Kárahnúkur var ikke til at finde.

Efter hjælp fra Þór Þorsteins viste det sig, at der var en naturlig forklaring.

Kárahnúkur har således fået sit navn fra bjergtoppen Kára, og er et sted lidt nord for den store gletcher Vatnajökull og tæt på bjerget Snæfell, hvor man i øjeblikket er ved at udføre et stort anlægsarbejde.

Projektet omfatter bl.a. bygningen af en dæmning, som skal opsamle smeltevand fra floden Jökulsá á Brú. Herfra skal vandet transporteres ca. 40 km. i en tunnel, hvorfra det skal falde ca. 300 – 400 m til generatorer i et kraftværk nær Valbjófsstaður i Fljótsdalur.

Arbejdet startede i sommeren 2003, og i øjeblikket bor omkring 800 personer, der er beskæftiget med projektet, i den midlertidige by Kárahnúkur.

Det er et af de største anlægsprojekter, der nogensinde er udført i Island.

Elektriciteten skal anvendes til et nyt aluminiumssmelteværk i Reyðarfjörður, på Islands østkyst.

Af hensyn til særligt stempelinteresserede skriver Þór Þorsteins, at Íslandspóstur har oplyst, at der ikke vil blive fremstillet et stempel til poststedet i Kárahnúkur. Post vil således blive viderebragt til afstempling i Egilsstaðir.

Kortudsnit af Sydøstisland, hvor bl.a. gletcheren Vatnajökull og bjerget Snæfell er indtegnet.

Kárahnúkur ligger som nævnt lidt nord for Vatnajökull, tæt på bjerget Snæfell.

Også Valþjófsstaður, Reyðarfjörður og Egilsstaðir er indtegnet på kortudsnittet.

Hvammstangi kontorstempel v/Ole Svinth & Jørgen Steen Larsen

Under et besøg på Island, fandt jeg (OS) dette brugsbrev. Nu er det jo ikke så ualmindeligt, at se kontorstemplet fra Strönd anvendt, men Hvammstangi (2. febr. 1963) har jeg ikke mødt før. Er der andre, der kender noget til det?

forstørrelse af udsnit fra Ole's brev

I min (JSL) samling har jeg to klip med dette stempel dateret henholdsvis d. 7. Febr. 1963 og d. 13. Febr. 1963.

Der synes at være tale om en egentlig brugsperiode for kontorstemplet inden brostemplet B8e Hvammstangi ifølge Thor Thorsteins leveres d. 22.7.1963.

Hvammstangi's gamle brostempel B2c1 Hvammstangi kendes anvendt indtil 1966.

Mit gæt er derfor, at dette gamle stempel kan være sendt til reparation tidligt i 1963, inden det nye B8e-stempel bliver bestilt og leveret. Ifølge Thor Thorsteins kendes det nye B8e-stempel i øvrigt først anvendt fra og med 1965. Jeg har imidlertid et klip med B8e-stemplet, hvor datoen er utydelig, men årstallet er 1963. B2c1 og B8e stemplerne anvendes derfor sideløbende i en periode.

Vi vil gerne efterlyse yderligere anvendelsesdatoer for Hvammstangi's kontorstempel fra omkring februar 1963.

Opfølgning på artiklen i IK nr. 45 og 46 om genanvendelser af kronestempler.

Fra Brian Flack, Wilbur Jónsson, David Loe, Ole Svinth og Jørgen Steen Larsen har vi modtaget følgende supplerende oplysninger:

<u>C1</u>	Genanvendt på:
Arnholstaðir	Fc. 170
Fagurhólsmýri	Fc. 79, 81, 84, 96, 132, 138, 23.11.1907 (se neden for)
Höskudsstaður	Fc. 78, 81
Kirkjubær	Fc. 77
Ljótarstaðir	Fc. 76, 77, 81, 96, 115.
Raufarhöfn	Fc. 82
Reykir.	Fc. 133*3.
Reykjarfjörður	Fc. 76, 81.
Skinnastaður	Fc. 94, 99, 158, 170.
Stadarbakki	Fc. 81, 81*2.

Vík Fc. 81.
Þorlákshöfn Fc. 82.

C2

Breiðdalsvík Fc. 76
Hornafjörður Fc. 76

C3

Höfn Fc. 76 med violet stempelfarve.

C1 Fagurhólsmýri

På Thomas Høiland's seneste auktion nr. 48 var der i lot 1778 et brjefspjald med dette stempel genanvendt d. 23.11.1907 i stedet for N1a-23. Datoen d. 23.11.1907 er den indtil nu tidligst kendte genanvendelsesdato for C1-stemplet. Da N1a-23 kendes anvendt på Fc. 81 (1907-), 115 (1912-), 94 (1914-), må C1- og N1a-stemplerne have været anvendt sideløbende i en periode fra ca. 1907-14. Det kan tilføjes, at jeg kun har / har set ét aftryk af N1a-23 på Fc. 115 og 94 men flere anvendelser af C1 i denne periode.

Genanvendelsen af C1 Reykir på Fc. 133 passer med oplysningerne i kronestempelhåndbogen om, at dette stempel kendes på Chr. X.

C1 Thorlákshöfn på Fc. 82 er et godt supplement til den allerede kendte genanvendelse af stemplet på et brugsbrev frankeret med Fc. 81 og med transitstempel N1a-155. Findes der flere genanvendelser, som kan tyde på en egentlig genanvendelsesperiode for C1 Thorlákshöfn i stedet for / sideløbende med N1a-173 ?

C3 Höfn er også et godt supplement til den allerede kendte anvendelse på Fc. 81 – også med violet stempelfarve. Her vil vi også gerne efterlyse flere genanvendelser af C3 Höfn i stedet for / sideløbende med N1a-26.

De øvrige genanvendelser af kronestempler bekræfter oplysningerne i den tidligere oversigt over anslåede genanvendelsesperioder. Der vil til et senere nummer af IslandsKontakt blive udarbejdet en opdateret oversigt.

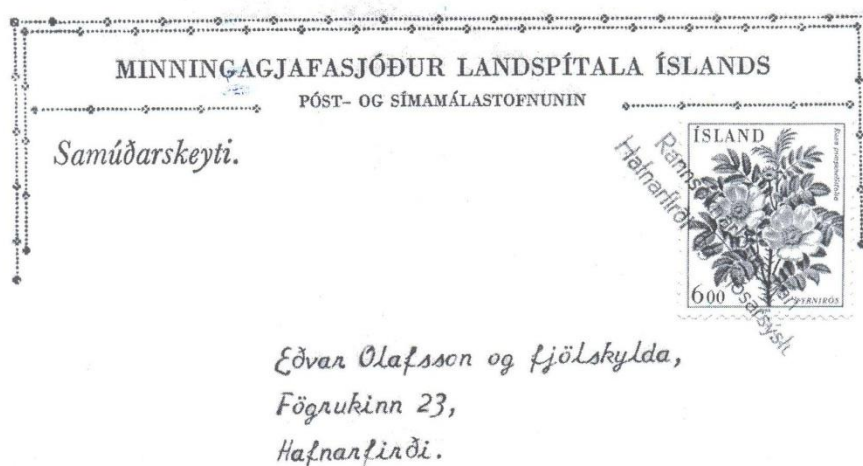
FASTE RUBRIKKER.

En usædvanlig forsendelse intet nyt at bringe

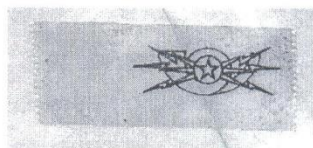
Varianter intet nyt at bringe

Et usædvanligt stempel. v / Jørgen Steen Larsen og Þór Þorsteins.

Nedenfor ses et usædvanligt brev med et usædvanligt stempel:

Portoen på 6 kr. passer for en tryksag sendt i perioden 1.9.1983 – 30.6.1985. Frimærket udgives d. 1.3.1984. Stemplet er altså anvendt i perioden 1.3.1984 – 30.6.1985.

Teksten i stemplet: "Rannsóknarlögreglan í Hafnarfirði og Kjósarsýslu"

Kuerten har aldrig været klæbet sammen på bagsiden, men er alene lukket med et stykke telegraftape.

I alt tre breve med dette stempel blev købt af Johnny Pernerfors via eBay.

Jørgen Steen Larsen har nu købt det ovenfor viste brev af Johnny.

De to andre breve:

2. Brev fra Lögreglustjórinn í Reykjavík (påtrykt brevet) sendt til:

Hr. Rannsóknarlögreglumadur Edvard Ólafsson, Rannsóknarlögreglan í Hafnarfirði.

Portoen på 8 kr. passer med et alm. brev sendt i perioden 1.7.1985 – 31.1.1986.

3. Brev fra Litbrá-offset, Höfðatún 12, P.O.Box 999, Reykjavík ISLAND (påtrykt brevet) sendt til:
Stakkavík

c/o Guðmundur Árnason, form.

Porto $140 \cdot 2$ (udg. 9.9.80) + 150 (udg. 28.4.80) = 430 kr.

1.1.1981 ændres 100 kr. til 1 kr. Frankeringen er herefter 4,30 kr.

Kan evt. have været et brev på indtil 100 gm. sendt i perioden 1.9.1981 – 20.11.1981.

Er i så fald overfrankeret med 0,10 kr.

Fra Þór Þorsteins har vi modtaget følgende oplysninger:

"Indtil Íslandspostur blev etableret d. 1.1.1998, fandtes der en fond, som var tæt knyttet til post- og telegrafvæsenet. Indbetalinger til denne fond blev fortrinsvis videregivet til det nationale islandske hospital.

Brevet ovenfor er et kondolancebrev, der er købt samtidig med, at der er indbetalt et beløb til det nationale islandske hospital. Samúðarskeyti betyder således sympatitelegram.

Man indbetalte sædvanligvis et vist beløb for sådanne kondolancebreve. Indbetalingen, som altså typisk blev foretaget efter et dødsfald, skete som alternativ til at sende blomster til begravelsen.

I praksis skete det som hovedregel ved, at man ringede til sit telefonkontor, oplyste navnet på afdøde samt hvor meget man gerne ville indbetale. Telefonselskabet sendte så et brev til de efterladte og indbetalte til fonden.

Alternativt kunne den, der gerne ville give et beløb, selv henvende sig til telefonselskabet, få udskrevet kondolancebrevet og så selv personligt aflevere det til de efterladte. Dette skete dog kun sjældent.

Fonden var i starten alene knyttet til telefon- og telegrafvæsenet. Efter post- og telegrafvæsenene var blevet samlet i 1933, synes det at fremgå af et dokument fra januar 1934, at 15 % af indbetalingerne skulle gå FÍS – telegrafmedarbejdernes forening. Denne aftale skulle medvirke til at forøge salget af kondolancebreve.

I mit samarbejde med postvæsenet har jeg set en del sådanne breve enten med eller uden frimærker. Som eksempel kan nævnes et brev frankeret med Fc. 170, afstemplet med Bld Reykjavík, tilsyneladende i 1928, men jeg har også ufrankerede breve fra før privatiseringen i 1998 og fra telegrafvæsenet – Landssíminn - i 2001.

Teksten i stemplet betyder ”Afdelingen for kriminalefterforskning i Hafnarfjörður og Kjósarsýsla.”

Da det fremgår af det brev, der ovenfor er omtalt som brev nr. 2, at Edvard Ólafsson, var ansat ved Rannsóknarlögreglan í Hafnarfirði, tror jeg, at det kan have været en kollega, der efter et dødsfald selv har henvendt sig til telefonselskabet, har betalt et beløb til fonden og for frimærket, og derefter har afstemplet frimærket og overbragt kondolancebrevet til Edvard Ólafsson.

Brevet er således et eksempel på, at privat postbefordring var tilladt, hvis der blev betalt sædvanlig porto. For et lignende eksempel på tilladt privat postbefordring kan der henvises til artiklerne i IslandsKontakt nr. 37 og 38 om stempler anvendt ved KFUM- og KFUK-spejderlejre.

Siden kondolancebreve begyndte at blive anvendt omkring 1925, har håndteringen af dem givet anledning til en smule forvirrende. Jeg håber derfor, at disse oplysninger kan være til hjælp.”

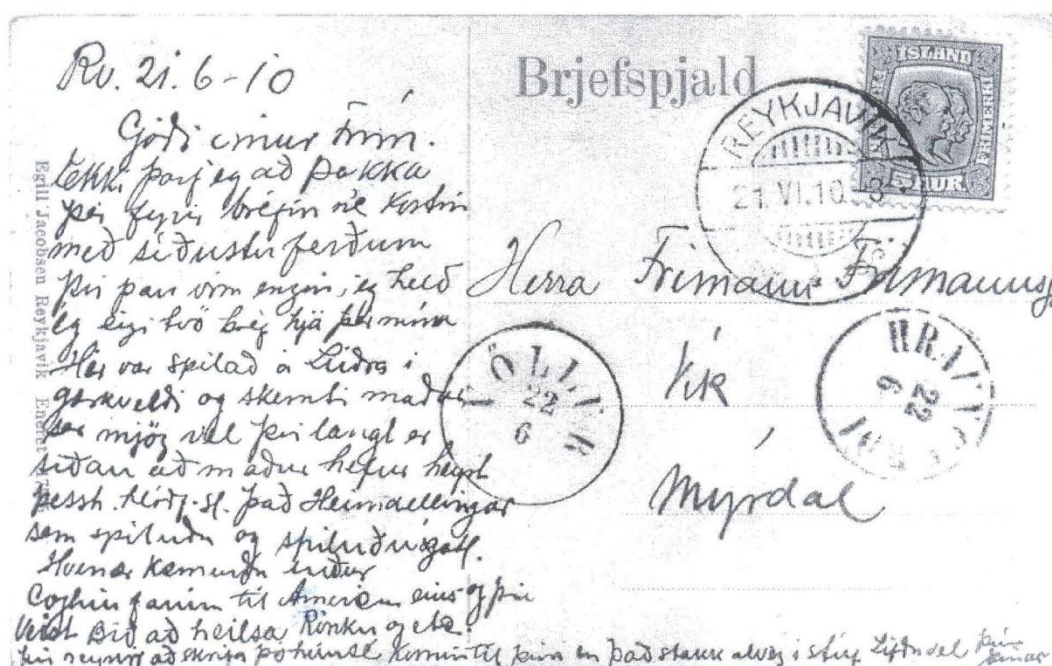
..

Sen anvendelse af A Hraungerði.

V / Jørgen Steen Larsen.

I IslandsKontakt nr. 44 var der en efterlysning af anvendelser af A Hraungerði senere end d. 9.1.1910.

Da Wilbur Jónsson fornylig besøgte Danmark, medbragte han følgende brevkort sendt til den samme modtager som det brevkort, der blev vist i nr. 44:

Brevkort afstemplet i Reykjavík d. 21.6.1910, transitstemplet A Hraungerði d. 22.6.(1910) og með A Völlur d. 22.6.(1910). Transitstemplerne passer med postruten til Vík í Mýrdal.

A Hraungerði aflöses af brostemplet B2c1 Hraungerði, der ifølge Þór Þorsteins udsendes d. 5.9.1911.

Selv om vi nu har fået indsnævret tidsintervallet mellem de to Hraungerði-stempler til knap 15 måneder, vil vi gerne endnu engang opfordre alle til at fremkomme med oplysninger om endnu senere anvendelser af A Hraungerði end ovenstående anvendelse fra d. 22.6.1910.

Et usædvanligt kronestempel. v/ Wilbur Jónsson & Jørgen Steen Larsen.

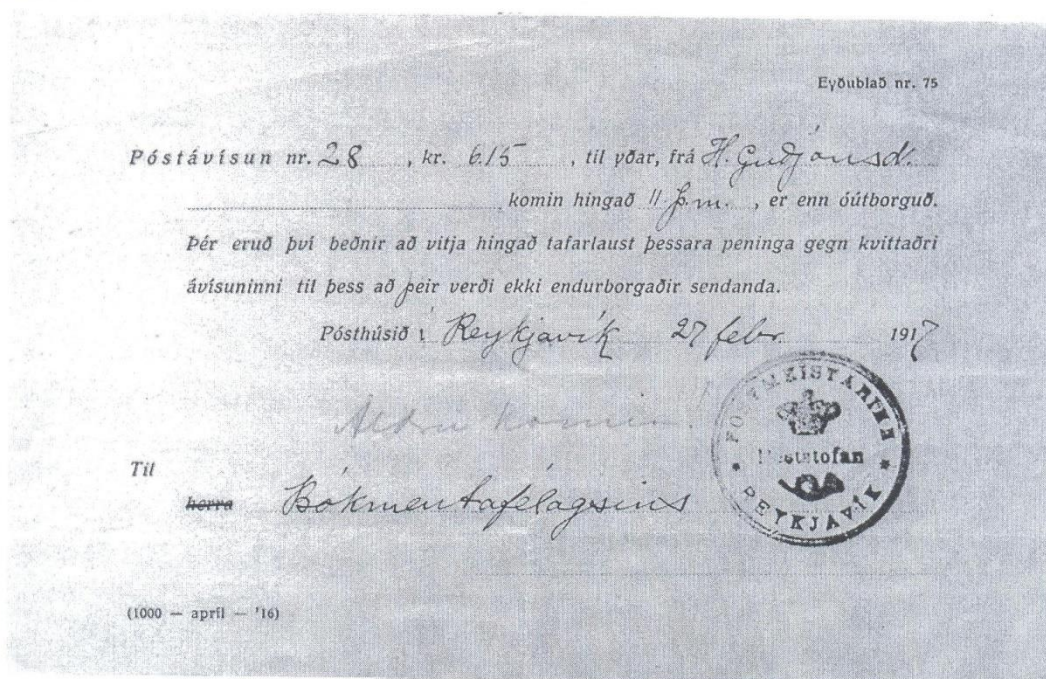
Wilbur købte i foråret en samling kronestempler, hvori der sad følgende:

I nederste venstre hjørne ses tydeligt et udsnit af en krone, så det er tilsyneladende et krone-stempel – men hvilket?

Efter forgæves at have forsøgt med en sammenligning med alle kendte kronestempler var konklusionen, at ingen passede med en så lille skrifttype.

Da Wilbur lige før sommerferien kom forbi Danmark, havde han netop købt en kasse med breve, der stammede fra boghandelen Bókmentafélagsins, og Wilbur kunne huske, at der heri var en blanket, med et lignende stempel. Efter lidt søgen fandt Wilbur den blanket, der er afbildet nedenfor:

Ganske rigtigt – stemplet på frimærket passer præcist med stemplet på blanketten.

Stemplets indskrift: ”PÓSTMEISTARINN Poststofan REYKJAVÍK.”

Teksten på blanketten lyder:

”Blanket nr. 75.

Pengepostanvisning nr. 28, kr. 6,15 kr., fra H. Gudjonsdottir er modtaget her d. 11 i denne måned og er endnu ikke udbetalt. Derfor beder vi Dem om at melde Dem så hurtigt som muligt for at afhente beløbet mod behørig kvittering således, at beløbet ikke vil blive returneret til afsenderen.

Pósthúsid I Reykjavík 27. februar 1917.

Til Bókmentafelagsins.”

På bagsiden er blanketten afstemplet: B1d Reykjavik (type R-16) 27.II.17.8

Blanketten er altså en form for brev sendt af postvæsenet d. 27.2.1917 til Bókmentafelagsins.

Efterfølgende er der på blanketten foretaget følgende påtegning: ”Aldri komin ! - Kom aldrig !”

(Hvem har foretaget denne påtegning, og hvad betyder den?

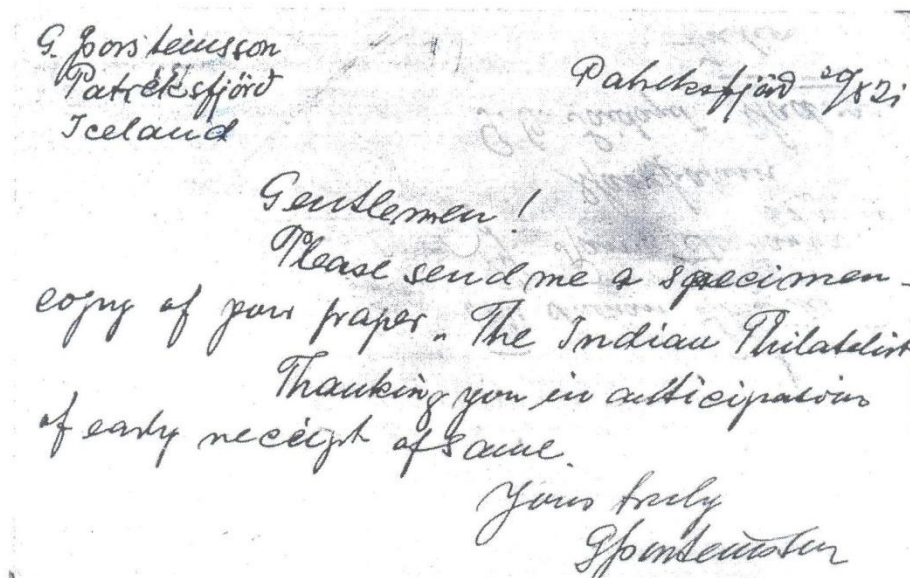
WJ: Blanketten har formodentlig været afleveret til en postboks og er ikke blevet afhentet.

Påtegningen er derefter foretaget af postvæsenet)

NYE ARTIKLER.

Et filatelistisk brugskort. v / Leif Fuglsig.

På Høiland-auktionen i november 2003 dukkede det her afbildede brevkort op:

Bagsiden rummer følgende tekst:

G. Thorsteinsson, Patreksfjörð, Iceland.

Patreksfjörð 30-8-21.

Gentlemen!

Please send me a specimen copy of your paper "The Indian philatelist".

Thanking you in anticipation of early receipt of same.

Yours truly

G. Thorsteinsson.

Altså en ivrig samler i Patreksfjörður med eksotiske interesser.

Kortets destination er meget usædvanlig, ligesom også ruten er – Patreksfjörður – Madras - uden et eneste transit stempel !

Rejsen må være gået via England og så med skib direkte til Indien.

Varighed ca. 6 uger hvilket må være normalt.

Udover teksten bærer kortet i sig selv i højeste grad filatelistisk præg.

Chr. IX 8 aur enkeltbrevkortet (Danmarksporto) blev sendt til Island 22-9-1902 i et antal af 9.000 stk.

Fra 1-1-1908 nedsattes portoen til Danmark til 5 aur.

Dermed blev disse kort overflødige og sandsynligvis inddraget.

I 1920 opstod efter nye portoændringer mangel på 5 aur enkeltbrevkort.

For at afhjælpe denne mangel overtrykkes disse og andre ældre kort lokalt med "5 aur".

Af 8 aur enkeltbrevkort blev (jvf. "Postrekstur um Islandi" 1926) overtrykt 3.811 stk.

Men en filatelist har selvfølgelig gemt uovertrykte kort – som var gyldige indtil 1.1.1922 – og fyrer så et af til Indien med 17 aur opfrankering bestående af 6 aur Chr. IX – ligeså gammelt som kortet – samt Chr. X 3 og 8 aur fra 1920.

25 aur er udlandspporten fra 1-4-1921.

8 aur kortet var i øvrigt i perioden 15-5-1921 til 1-1-1922 gyldigt som lokalbrevkort. En sådan anvendelse har jeg dog hidtil ikke set.

Hvorfor Frederikshavn? v/ Leif Fuglsig & Ebbe Eldrup.

Der har været flere henvendelser med kopier af objekter. Det fremsendte vil nu blive bearbejdet og bragt i et snarligt nummer af IslandsKontakt.

Vi vil dog fortsat gerne efterlyse anvendelse af Frederikshavn stempler på Islandske objekter

Vatnajökull-ekspeditionen i 1936. v/ S. Murata, Þór Þorsteins og Jørgen Steen Larsen.

Vi har tidligere fået breve fra vor japanske samleren, S. Murata. Fornylig kom der endnu et brev, denne gang om Vatnajökull-ekspeditionen i 1936. Murata har således modtaget nogle interessante oplysninger fra Þór Þorsteins om denne ekspedition, som han gerne vil viderebringe til IslandsKontakts læsere.

Þór Þorsteins har oplyst, at ekspeditionen startede d. 30.4.1936 fra gården Hoffell, syd for den store Vatnajökullgletcher, og varede indtil d. 15.6.1936.

Ekspeditionens formål var at udforske gletcheren og først og fremmest området omkring Grimsvötn, hvor mange vulkanudbrud er sket.

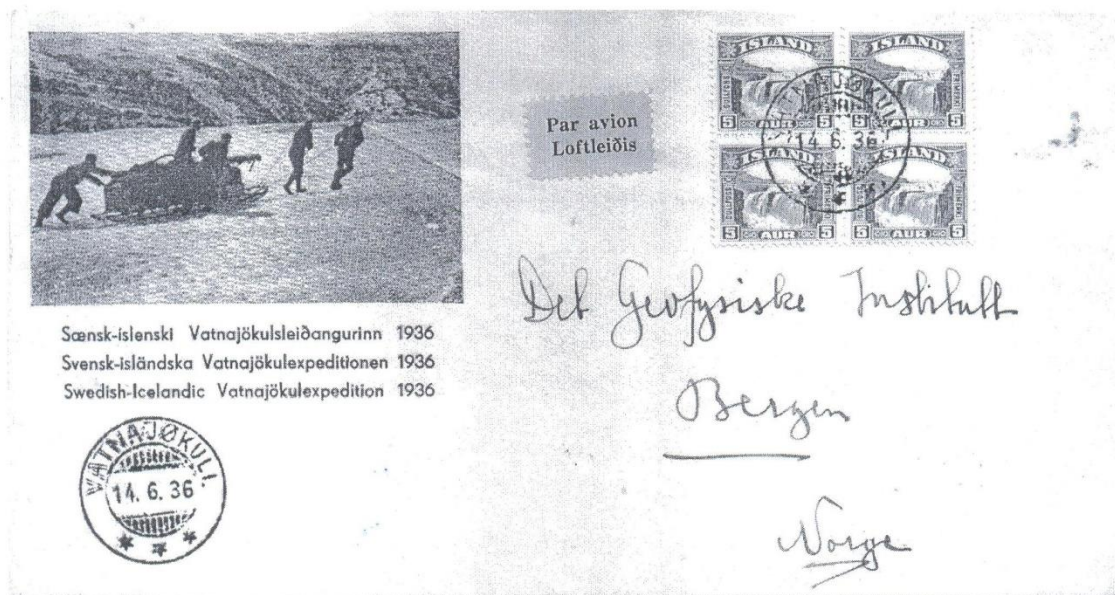
Det var en fælles svensk/islandsk ekspedition, som især blev finansieret af det svenske geologiske selskab. Fra islandsk side blev ekspeditionen støttet ved, at det islandske postvæsen gav tilladelse til, at der blev oprettet et midlertidig postkontor oppe på gletcheren og ved, at man til dette formål udleverede et stempel, en postmappe og en postsæk til en af ekspeditionens islandske medlemmer, Jón Eythórsson.

Stemplet B2a Vatnajökull (bemærk "Ø" i stedet for "Ö") kendes ifølge Þór Þorsteins anvendt i 1936 samt ved efterstemplinger i 1938. Jørgen Steen Larsen kender anvendelser fra d. 22.5.36 og fra d. 14.6.36 sidstedagsafstemplinger (?). De mest hyppigt sete anvendelser er fra d. 14.6.36.

Stemplet blev anvendt til annullering af både almindelige breve og anbefalede breve. Der kendes almindelige hvide kuverter og store kuverter, der i højre side har et billede af nogle af ekspeditionens medlemmer, som med en slæde er på vej hen over Heinabergsjökull med friske forsyninger.

Þór Þorsteins oplyser iøvrigt, at vejret var meget dårligt, at ekspeditionens udstyr ikke var for godt og, at transporten skete med hundeslæde og ski.

Oplysningerne om ekspeditionen har Þór Þorsteins fundet i en bog, som i 1936 blev udgivet i Stockholm af ekspeditionens leder, Hans Ahlmann.

Luftpostbrev afsendt fra ekspeditionen og afstemplet B2a Vatnajökull d. 14.6.36.

På bagsiden transitstempel Reykjavik 29.VII.36 samt ankomststempel Bergen 3.8.36.

Þór Þorsteins tilføjer, at der næppe findes ret mange forskellige anvendelsesdatoer, fordi der kun blev foretaget få ture ned til kysten efter friske forsyninger.

Vi vil derfor gerne opfordre foreningens medlemmer til at bidrage med oplysninger om kendte anvendelsesdatoer af B2a Vatnajökull således, at vi forhåbentlig i et senere nummer af IslandsKontakt kan vise en bedre oversigt end den nedenfor viste foreløbige oversigt over kendte anvendelser.

Foreløbig oversigt.	Alm. brev.	Anbefalet brev.
22.5.36	0	2 (R label nr. 55 og 69.)
14.6.36	4	0

(Optælling fra de tre forfatteres samlinger.)

Edinburgh stempler v/ Jacob S. Arrevad

Gruppe 1. Stempler, hvor "131" er et væsentligt element

I IslandsKontakt nr. 47 er en oversigt over en lang række forskellige Edinburgh stempler, og jeg vil her – efter at have fået hjælp fra mange sider søge at uddybe den gruppe af stempler, hvor 131 er et afgørende element.

Jeg vil gøre opmærksom på, at der findes mange forskellige "131-stempler", som man vil kunne forvirre sig om ved gennemgang af James A. Mackay: Scottish Postmarks, numrene: 413, 426-428, 431, 441, 445-447, 450, 454-458, 466-469, 488, 490-509 ("Brunswick Star"), 510-517, 1137-1142, 1203-1205, 1584, 1586, 1590. – og det er sikkert, at denne mangfoldighed ikke er komplet.

Overordnet vil jeg opdele dem i følgende:

1.1 Firkantede rektangulære stempler, der kan være påført i bånd (firkant efter firkant) med 131 imellem lige linier. Linieantallet er varierende. Det er stempler, der skal findes indenfor ovennævnte Mackaynumre 413 og 426-428 og 431 samt tog-sorteringsstemplet 1590

1.2 Duplexs templer. Det omfatter følgende (med Mackaynumre som eksempler): Indledende eksperiment udgaver 441, 445-447, 450, "Dotted Cirkel Duplex Stempler" 454-458 og 1203 "Tre Bjælker Duplex Stempler" 466-469, 1137-1142, 1204-1205 og 1584, "To Bjælker Duplex Stempler" som Macay ikke viser fra Edinburgh ud over et specielt "St. Andrews Cross Duplex stempel" 488 togsorteringsstemplet 1586, "Brunswick Star", 490-509, "Edinburgh Star Duplex Stempler" 510-516, 1584, 1586, 1590.

1.3 131 alene omkranset af to bjælker, Mackay nr. 517

1.4 Nogle helt specielle til post med utilstrækkelig adresse, nr. 1462, ukendt 1481 og firma ukendt 1483.

Indenfor disse forskellige udformninger er der mange små forskelle, som jeg - bortset fra en typeopdeling i tre typer af "To Bjælker Duplex Stempler" - ikke vil give særskilte undernumre, da det er tvivlsomt, om de forekommer på islandske forsendelser og da forskellene er små og i mange tilfælde usikre.

Jeg vil – i et vist omfang - indskrænke mig til de stempler, som jeg har konstateret optræder på islandske forsendelser, og også her er der mulighed for undladelsessynder, og der er rig anledning til at se efter, om der ikke i samlingen skulle være et stempel, der afviger.

Jeg vil ikke angive mål, da der er mange forskellige, der næsten ligner hinanden – eller bare er så udflydende, at de ser lidt forskellige ud.

For at vise nogle af stemplerne har jeg måttet ty til fotokopier og engelske mærker, men forklaringen er den enkle, at jeg ikke har materiale på islandske forsendelser.

Ad 1.1: Firkantede rektangulære stempler, der kan være påført i bånd (firkant efter firkant) med 131 imellem lige linier.

Her er jeg i stand til på islandske mærker at vise to eksemplarer af Mackay nr. 427, hvorom han skriver bl.a. følgende, i min oversættelse:

”RULLE STEMPLER

De første ”rullere” blev leveret til Edinburgh i november 1855 og havde kontinuerlige linier med nummer 131 anbragt med regelmæssige intervaller (426). Fem nye ”rullere” blev leveret i februar 1856. Det ser ud som om det har været en opfindelse fra stempelfabrikken Kirkwood, med det formål at sætte stemplingshastigheden op.

.....

I den anden udgave af disse ”rullere” var der mellemrum hver sektion (427)....og senere blev der indsat lodrette linier til adskillelse (428)

.....

Edinburgh ”rullerne” af de sidste to typer forblev i brug i mange år og var repareret på forskellige tidspunkter fra 1859 til 1887.”

Begge eksempler er på skillingsmærker - 3 og 4 skilling takket 12½

Med anvendelse helt til 1887 burde stemplet kunne findes på aur-udgaver, men det har jeg ikke set.

Ad 1.2. Duplexstempler.

1.2.1. Indledende eksperiment udgaver, Mackay nr. 441, 445-447, 450, er så gamle, at de ikke optræder på frimærker, men det kunne jo være, at en eller anden havde et præfilatelistisk brev, med et sådant stempel.

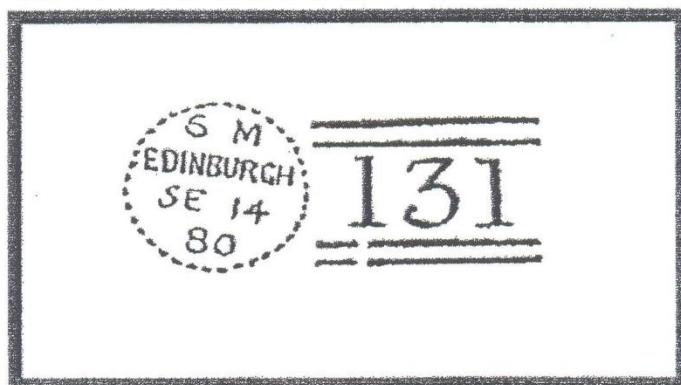
Det er dels et lille duplex stempel, der måske aldrig er brugt (441), dels stempler, hvor de to dele er placeret med "131-delen" øverst og "den runde del" nederst. De er fra 1850'erne.

1.2.2. "Dotted Cirkel Duplex Stempler", Mackay nr. 454-458 og 1203 og fyldigt omtalt bl.a. i "Dotted Cirkel Cancels" af Richard Arundel har jeg ikke set på islandsk materiale, men det er absolut en mulighed, da anvendelse sker helt til 1889 – men de er sjældne på engelsk materiale, så muligheden er lille - og ikke registreret.

Som navnet siger, er den runde del af duplex stemplet ikke en sammenhængende cirkel, men prikker.

De forekommer både med tre og to linier omkring 131. Alle trebjælker stempler er med rundt tretal foroven medens tobjælker stemplerne findes både med rund og lige øverste del. På et af to bjælke stemplerne, Arundel type C7, Mackay 458, der er anvendt fra 14.9.1880 til 12.2.1882, er de to nederste bjælker brudt $\frac{1}{4}$ del fra venstre. Da denne lille finesse har betydning senere, når vi når til gruppe 3, "Tokredsstempler med 131" vises dette stempel hentet fra ovennævnte bog.

EDINBURGH TYPE C7

1.2.3. "Tre Bjælker Duplex Stempler", Mackay eksempler 466-469, 1137-1142, 1204-1205 og 1584,

På en kopi fra et auktionskatalog har jeg et billede af et brev fra 8. august 1970, hvor der er et tre bjælker duplex stempel, der minder om Mackay numrene 467 til 468. Som det forhåbentlig fremgår af den fra fotokopien gengivne illustration, er den runde del med "nummer og bogstav-kode" og linierne omkring 131 er "skåret" lodret og lige. Det kan - som man vil kunne se på eksemplerne hos Mackay - være anderledes, men sådanne eksempler har jeg ikke set i relation til islandske forsendelser. Det er det stempel, som også Shilling viser, så der findes måske ikke mere end det ene?

Jeg har en del af samme type stempel på et 16 aur takket 12 $\frac{3}{4}$ og dette er også – selv om den runde del ikke kan aflæses – gengivet.

Det er lidt usikkert om dette stempel tilhører denne gruppe (red)

Der er formentlig ikke mange eksempler på sådanne stempler på islandsk materiale.

1.2.4. "To Bjælker Duplex Stempler", som Macay ikke viser fra Edinburgh ud over et specielt "St. Andrews Cross Duplex stempel" (488) og et togsorteringsstempl (1586), er den gruppe, hvor der er de fleste stempler er på islandske forsendelser. Typen er dog gengivet hos Mackay nr. 480 til 489

De findes med tre forskellige udformninger af 3-tallet, hvor man skal være opmærksom på, at der er en udformning med rundt tretal, uden den runde del af duplex stemplet – og således som en helt anden type stempel. Det omtales som 1.3.

"To Bjælke Duplex Stemplerne" produceres fra 1864, hvor Leith fik sit i september og hvor andre byer, bl.a. Edinburgh fulgte hurtigt efter. Jeg har ikke tidspunktet for det førstes levering til Edinburgh, men det er 1864 eller 65.

Da stemplerne er så gamle i filateliens historie og da leveringen af de forskellige versioner ikke er kendt, er det næppe meningsfuldt at angive et årstal for første anvendelse, men Shilling har dog nogle bud.

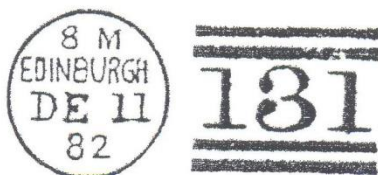
Alle disse stempler – leveret til Edinburgh – har nummer/bogstav kode, hvor nummeret er stemplerens nummer og bogstavet er tidsangivelsen, hvor A er 1 AM, B 2 AM osv. (ÆØÅ er selvfølgelig ikke med og så tror jeg at J og I er et og at V ikke anvendes men W. Det er noget, som nogen med engelskkundskaber må kunne bidrage med)

1.2.4.1. "Rundt 3-tal"

Disse stempler er sjældne, da de fleste eksempler af 131 med rundt 3-tal er den senere brug af taldelen som selvstændig stempel.

Shilling viser en tegning med dateringen DE 11 82 og angiver anvendelsen fra 1882 til 1912. Begyndelsesdagen kan være rigtig på islandske forsendelser, men slutdagen er forkert for anvendelsen som del af et duplex stempel. Det er formentlig slutanvendelsen af taldelen, jf. nedenfor under 1.3. Jeg tror brugen som duplex ophører i slutningen af århundredet og formentlig 1898 som Shilling angiver ved de øvrige to hovedtyper.

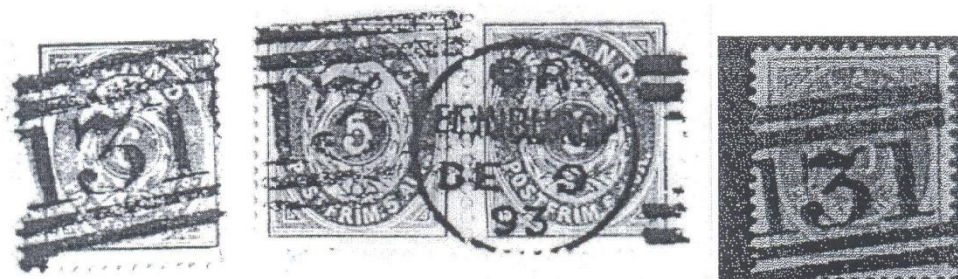
Jeg har ikke en anvendelse at vise, men jeg vil gerne have i det mindste en kopi, hvis nogen har en sådan. Her er kopi, af den tegning Shilling viser.

1.2.4.2. "Bølget 3-tal"

Denne type blev vist på en helsag fra 1889 i oversigtsartiklen, IslandsKontakt nr.47 side 18, og der er gengivet et tilsvarende fra 1991 hos Shilling.

"Bølgerne" kan være lidt udviskede, men de kan formentlig ses tydeligt på dette mærke

1.2.4.3. "Fladt 3-tal"

Her er to forskellige, det ene er med lige afskårne bjælker ind mod den runde del og det andet er med skråt afskårne bjælker, som det der vises her.

Anvendelsen er formentlig til ca. 1898.

1.2.5 "Brunswick Star", Mackay eksempler 490-509,

Sådanne har jeg ikke set på islandske forsendelser, men de kan sagtens være der. Richard Arundel har også skrevet en bog om dette emne: "Brunswick Star Cancels"

1.2.6. "Edinburgh Star duplex stempler" 510-516.

På en dårlig fotokopi er et aftryk af et stempel kaldet "Edinburgh Stjerner" - kaldet sådan på grund af de to stjerner på begge sider af 131 men mellem linierne. De har alle tre linier over og under tal og stjerner.

Det viste er formentlig Mackay nr. 516, der er et stempel, angiveligt oprindeligt anvendt på post samlet fra byens underpostkontorer, men det er i hvert fald endt tilsyneladende på et 20 aur.

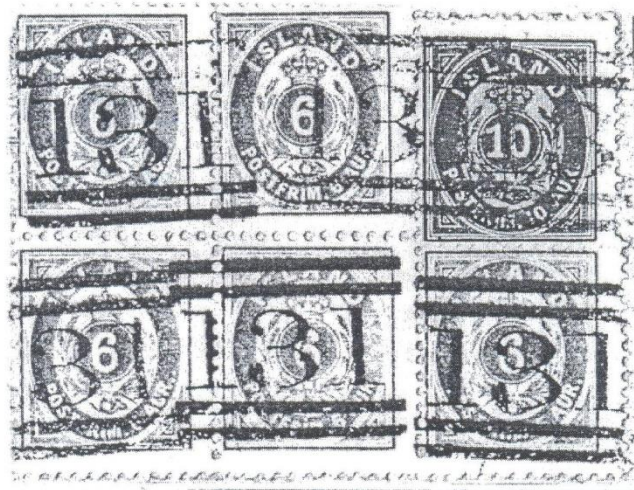
Dette stempel er usædvanligt og næppe på mange islandske mærker. Her er et eksempel på et engelsk mærke.

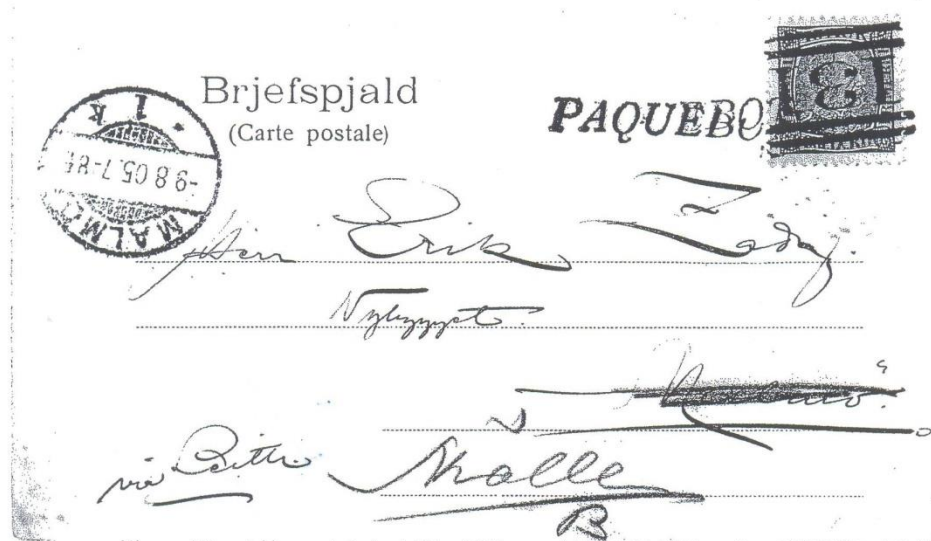
1.4. "131 alene omkranset af to bjælker", Mackay nr. 517

Dette stempel, der er en "rest" fra et oprindeligt duplex stempel, 1.2.4.1, har været brugt selvstændigt formentligt fra slutningen af 18.hundredetallet.

Det findes på aur-udgaverne, Chr. IX, To konger og Jón Sigurdsson, så anvendelsestiden er til ca. 1912, som angivet af Shilling.

Her er stemplet på Chr. IX

1.5. Nogle helt **specielle stempler** til post med utilstrækkelig adresse, nr. 1462, ukendt 1481 og firma ukendt 1483.

Disse findes mig bekendt ikke på islandske forsendelser og interesserede må finde dem hos Mackay

ooo0ooo

EDINBURGH med andre numre og omkringliggende byer med nr. stempel:

Der findes stempler fra Edinburgh, der har numrene **267** (New Deer Newington R.O, Edinr), **396** (Charlotte Place, Edinburgh, Lyncdock Place, Edinburgh) og **426** (George Street BO, Edinr), hvor sidstnævnte er afbilledet i Mackay som nr. 484.

LEITH: Med samme opdeling som under Edinburgh kan man gå på jagt efter LEITH stempler med nr. **221**

GRANGEMOUTH: Her er anvendt nr. **161**

DYSART: med nr. **127**, er allerede omtalt særskilt i IslandsKontakt Nr 49.

[For hjælp til illustrationer takkes Indriði Pálsson og Ebbe Eldrup]